

V torek,
četertek in saboto
izhaja in velja:

Za celo leto	7 for. 50 kr.
" pol leta	3 " 80 "
" četert leta	2 " -- "
" mesec	— " 70 "

Po pošti:

Za celo leto	9 for. 50 kr.
" pol leta	4 " 80 "
" četert leta	2 " 50 "
" mesec	— " 90 "

SLOVENEČ.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Za navadno dvestopno versto
se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat
8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr.
ktera se trikrat natiskuje; večje
pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek
(štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 5.

V Celovcu v saboto 12. januarja 1867.

Tečaj III.

Osodopolni stan Avstrije.

?? Od Dravskih bregov.

Ako hočemo v kateri stvari napredka, treba je, da poprej svoje dosedanje napake dobro poznamo, po tem poznanju pa se nikakoršnega truda ne ustrašimo, vse ovire in zadržke se trdno voljo in sè srčnostjo zmagovati. Tudi v naši Avstriji je veliko napak, ki bi je morala visoka vlada dobro poznati in resnobno prevdariti, predno se kacijh poprav in prenaredb loti, da se iz njih zopet nove skaze in spački ne porodijo. Vsled tega naj „Slovenec“ kmalo iz začetka novega leta vsaj pogloblitiš teh napak svetu obznani, da si tudi tisti, ki je še vedno nemške „glorije“ prevzet, ne bode sanjaril, kakor bi se po Walhalli ali vsaj po zlati Kaliforniji sprehajal, temuč da se treznim umom sprevidi Avstrije osodopolni stan.

Kedar gre sè gospodarstvom pri kaki hiši namesto naprej zmiraj le nazaj, in kedar hišnemu gospodarju nobena nesreča nič več oči ne odpre, da vedno nepremišljeno in tje v en dan po svoji trmi ravna, sedaj to, zdaj drugo stvar od hiše odtrga in jo proda, ter na posodo jemlje in dolgove dela, dokler mu hoče kdo kaj zaupati, pravimo po domače: Sè tacim gospodarstvom ne more nič biti, ker gre zmiraj le rakovo pot; taccim ljudem pa tudi ni nič pomagati, kajti jim nič ni svetovati. — Taka, glejte, je sè našo politiko.

Kaj ne, fait accompli — dognana reč je, da smo po nesrečni politiki poslednjih let tako deleč zahlamudrali, da nas celo deus ex mahina — bog po čudežu več ne more rešiti. Prišli smo ob najlepši deželi na Ita-

lijanskem za neznatno povračilo, akoravno bi ju bili še pred malo časom lahko za lepe milijone novcev prodali, in ktere bi bili zavoljo vednih ondodnih posadek, za vzdržanje trdnjav in velicij vojskinih stroškov po vsej pravici smeli zahtevati. Brez potrebe vtaknili smo nos v Šlezvik-Holštajnske zadeve, tam potrosili zopet več milijonov, in si vrh zgube na tisoče hrabrih domačih mladenčev Pruse kot sovražnike na vrat navlekli. Konec tega je bil, da smo bili, ali bolj prav: da je bila dosedanja avstrijska sistema pri Kraljevem Gradcu v malo dneh tako sramotno tepena, da zgodovina kaj enakega v svojih knjigah ne hrani, in se gotovo vsak naš pošteni domorodec od tistihmal na ptujem ogiblje, očitno Avstrijanca se zvati, akoravno se je še pred malo časom smel sè tem imenom ponašati. Vrgli so nas (hvala Bogu!) iz nemške zveze, naj bi nas celo ptujci zmovali in nam sè prstom pokazali, da Avstrija od nekdanj v Frankobrodu ni imela ničesa iskati, in kolika škoda za óne milijone, ki jih je za svojo pogubo leto za letom ondi žrtovala, marveč bi proti jugu svoje oči obračala, kjer ima sorodne brate prebivajoče na rodovitni, bogati zemlji. Za radi teh nesrečnih političnih homatij pa je državni dolg tako silno narastel, da je strah in groza to številko zapisati.

Zoper vse to in drugo federalistični listi vseskozi vpijejo in tudi sedaj še vedno svoje geslo povzdigujejo: „Vlada, bodi nam pravična! Dajte nam vsakemu, kakor enake butare tako tudi enake pravice! Dajte vsem narodom mnogojezične Avstrije pravo ustavno življenje! Skupne državne zadeve naj obravnava skupni državni zbor, v sa-

mooskrbnih deželnih zborih pa naj dežele opravljajo same, česar posameznim gre. Tako bode konec vseh preprirov, vse očitane nadvladarstva bode potihnilo, vsi bodemo stali za enega, in eden za vse!“ A na mestu takega v resnici ustavnega življenja, po oktoberski diplomii in po septemberskem manifestu nam slovesno oklicanega, vriva se nam sè vso silo nesrečni dvalizem, morebiti poslednja poskušnja in zadnji vpliv ptuje ministerske roke in Majláthove oholosti. O tem smislu še celo nemška „Reform“ piše, da dvalizem za Slovane, Romane, za ostale Italijane in za Erdeljske Nemce ni porok miru, marveč napoved nove vojske. Pa — žali Bog — vsi glasovi ogromne večine Slovanov in družih treznih publicistov so bob ob steno, kakor da bi bili v Avstriji vsi nenemški in nemad-jarski narodi obsojeni na galejo za večne trpine in podlage ptujčevim petam. To pre-mišljevanje zdi se nam skorej neverjetno, da bi naši glasovi k prestolu svetlega vladarja prihajali, ker sicer bi nam gotovo došla pravica in ž njo gotova pomoč. Iz skušnje smo že namreč preverjeni, da se po po-stranskih potih, namesto od pravičnega zastopništva narodskih mož, vedno vedó taki glasovi priskrbeti, kakoršne vlada ravno sedaj pa sedaj rade volje slíši; vemo, da se je nikoli in nikjer ne manjka, ki jim je le tako blago drago, ki se sè njih lastno robo vjema, in le tako prodajajo, kakoršno se njim samim najbolje prilega. — Kaj, ali niso ti naši velikonemški liberalci oni bogovje, od kterih je rečeno, da imajo oči, pa ne vidijo, ušesa, pa ne slišijo (zato, ker nočejo), usta pa ne govorijo (se ve, da kjer bi trebalo, sicer imajo še preširoka!). Nad

Besednik

Klic k Bogu za Grke. *)

„Al mar nisi ti več Beg orožja,
Al mar nisi ti več Bog zmage!“

Oni bodo vsi poginili, Gospod, ako se ti ne oglasiš! Smrtna senca jim že za petami korači! V črnem mraku s plamenom goreča mesta, ali vidiš, ti, o Bog, vidiš-li množico ono brez orožja, deco malo, ki javka; starce žalostne device zbegane? Nemili osodi izročeni, v mozeg poškodovani drzno se v smrt podajajo, in gledajo v morje, a k tebi vzdigujejo roke!

„Al mar nisi ti več Bog orožja,
Al mar nisi ti več Bog zmage!“

*) Tu podajemo prevod nekega ses'avka, ki ga je bil sloveči francoski pesnik Lamartin l. 1826 spisal na korist Grkom, ki so se tedaj s Turkom na življenje in smrt bili. Kaj primerne so te besede tudi današnjim okoliščinam, pa ne samo gledé Grkov, ampak tudi gledé vseh pod turškim jarmom zdihujočih in rešenja čakajočih Slovanov. Francozi so pač tedaj bolj človeško mislili o turških kristjanih! Bog hotel, da bi skorej vsem napočil dan rešitve! Vredn.

V začetku si se ti vzdignil in narod tvoj je v svoji britkosti k tebi klical: „Gospod! Gospod! ali zdaj ali pa nikoli!“ Tedaj si se ti veš oborožen prikazal in za narod svoj boril! Asirjan kleti, udarjen in stolčen s silno tvojo roko, zginil je z lica zemlje; enkrat jih je strah tvoj prešinil in strti so bili vsi njihovi šotori; — sovražniki naši so se postarali, po poti pogube raztresene so kosti in bodo najpoznejšim vekom oznanovale zmago. Kje si pa zdaj, kje so veliki oni čudeži, ki so jih valovi Gada in Sirske gore gledale? Kaj! ali je mar na zemlji samo trpljenje ostalo, a nebo nima več čudežev? Ves narod danes k tebi tako le vpíje: „Reši nas, o Gospod! mi zaupamo v Tvoje presveto ime, za tebe voljo mi poginjamo!“

Goré slišijo njihov jok in stok, ki žalostno odmeva od skale do skale. Sparta se vije od brezna od brezna, Atene, te starodavne, slavne Atene trepetajo v osrčju svojem. Morje čuje njih stok, valovi, butajoči v pribrežje, brodovi ploveči in jambori njihovi, le-ti čujejo njih jok in stok! Sluša ga lev na gori Éta in v njedru tankih oblakov sivi orel, a ti, ti ga mar edini, o moj Bog, ti edini ga ne čuješ!

Oni k tebi od mraka do zore z žalostnim srcem roke povzdigujejo in molijo; z vsakim svetim imenom, s kterim koli te svet

časti, kličejo k tebi, o Bog! Zavolj tebe so oni bogove svoje, smrtne bogove proč pometali in zavrgli; tebi so, moj Bog, z vodo hribov svojih mešaje prah grobov in pepel razvalin, iz zmesi ove postavili so ti te žrtvenike (oltarje)! Ove so oni v Delu, v Plateji, v Levktri, na Maratonu, na pribrežju, na kterem Salamina plače, na holmiču, pod kterim je divni Plato nebeške reči premišljeval, na slavo tvojega imena posvetili.

Duhovniki njihovi na pribrežju tužne domovine kličejo z ženami in starčki tebe na pomoč, deca pred svetimi podobami tvojimi sipljejo cvetice, a tužne vdove solzna svoja lica z rokami zakrivajo!

Brodovi njihovi, skale, trdnjave, vse jih žive še mučiteljem njihovim izdaja; glave njihove valjajo se pred nogami turških barbarov kakor lombarške kroglice na bojnem polju; mučitelji jim z nečloveškimi rokami drobje parajo: — no, ni nabrušeno železo ni ostre klešče ne morejo tebe o Gospod! iz srede njihovih src iztrgati!

V žalosti svojej ta hrabri narod k tebi oči svoje povzdiguje, tebe, zarad svetega tvojega imena na maščevanje kliče in prosi.

„Al mar nisi ti več Bog orožja,
Al mar nisi ti več Bog zmage!“

njimi izpolnjuje se resnica pregovora: „Quem Deus perdere vult, . . .“ (Kterega hoče Bog pogubiti, ga . . .) To prav je ona doba, od ktere je pisano, da „zdravega nauka ne bodo trpeli, temu si po svojih željah izbirali učenike, kateri ušesa žgačejo, in bodo od resnice ušesa odvracali, k basnim pa se bodo obračali“. — Vi bravci pa, kaj pravite k temu: Je li veselo znamenje za Avstrijo, ako gre gospodarstvo zmiraj rakovo pot? In ali more biti Avstrija srečna, ako se večina naših glasov ne mara poslušati? Kdor to more trditi, gotovo uma greša, ali pa naj rajše odkrito pove, da mu je veselje, doživeti Avstrije pogin. (Dalje prih.)

Avstrijsko cesarstvo.

Na Dunaju 7. jan. — (Politični obzor. Prešernova svečanost.) Vsa naša politika se zdaj suče okoli Turčije in okoli izrednega državnega zbora. Grki na Kandiji se svojo junaško borbo res kažejo, da jim je ljubši v vojski ubitim biti, kakor pa še dalje turški jarem nositi. Huda je borba na otoku in strašno se kri prelija, pa skoraj gotovo brez vspeha, ker „izobražena“ Evropa nima srca za uboge kristjane na Turškem. Pri vsem tem se pa vendar izhodnje vprašanje ne da več odstraniti, in če bodo tudi Turški Slovani za orožje prijeli, videli bomo, ali ne bode „bolnemu možu“ odklenkalo.

Pa pustimo zunanjo politiko, vsaj imate za to v „Slovencu“ druge predale, — meni je samo le o notranjji politiki pisati, ktera je tudi zdaj jako važna. Se ve da je v prvej vrsti patent od 2. t. m. Vsi časnikarji samo le o izrednem državnem zboru pišejo in tudi jaz hočem o najnovejšem plodu našega ministra dalje poročati.

Pred vsem se zdaj vprašanje stavi, bodo li posamezni narodi svoje poslance v ta zbor poslali ali ne? Nobena stranka se še ne upa izreči ni da ni ne, vsaka na drugo čaka in se le samo na prihodnje volitve v deželne zборе pripravljaja.

Samo dvalistični Nemci, posebno pa Gračani pod vodstvom posinóvljenca matere Germanije Blagotinšek-Kaiserfelda očitno že pravijo, da nikakor v ta zbor ne gredó, ker se ni čisto po februarnej ustavi sklical.

Mi Slovenci še zdaj nikakor ne moremo reči, kaj in kako, čakati moramo, da bomo videli, kakšne može dobimo v deželne zборе.

Prihodnji poslanci imajo pravico pretresovati, oni bodo imeli oblast v dež. zborih vdeleževati se volitve v izredni državni zbor ali pa proti nji protestovati.

Pred vsem pa bode potrebno, da zdaj skrbimo, kolikor mogoče, našincev v zборе spraviti in da bodo potem vsi slovenski poslanci se o prihodnjem slovenskem političnem programu zedinili in tako zedinjeni se združili z federalističnimi poslanci, posebno s Čehi, tako da bodo vsi Slovani takraj Litave skupaj se za blagor domovine potezali, potem je gotovo zmaga naša! Kakor sem že zadnjič omenil, zastopajo Poljci čisto federalistični program in so o tem s Čehi enih misli; Rusini nekako bolj na centralistično stran vlečejo, ker se od tod proti Poljem pomoči nadjajo, kar je pa za celo avstrijsko Slovanstvo zadosti žalostno.

Tedaj Slovenci! pazite, časi so važni; pokažite, da spoštujete svojo narodnost in volite samo od veljavnih mož priporočane može; varujte se posebno indiferentnih — narodni indiferentizem je narodna izdaja! — in birokratičnih kandidatov, ker oni nikakor niso sposobni Slovence zastopati. —

Slovenski volilci! zdramite se iz svojega političnega spanja in vdeležujte se vsi prihodnjih volitev! Geslo Vam naj bode: „Vse za dom, cesarja in domovino!“

Pretečeno saboto slavili so tukajšnji slovenski dijaki iz vseučilišča spomin pesnika Prešerna sè sijajno besedo. Zbralo se je mnogo dijakov, zlasti Hrvatov, katerih je bilo čez 60, pa tudi Srbov, Čehov, Rusinov in Poljcev bilo je lepo število. Tukajšnje slovensko pevsko društvo je razne pesmi, slovenske, hrvaške, srbske in češke izvrstno in z občno pohvalo pod vodstvom gospoda Brezovara prepevalo; gosp. Levičnik imel je svečanosti primeren govor, gosp. Kos je na goslih, gosp. Šahner pa na postranci poslušatelj razveseljeval. Po dokončanem programu popevale so se še razne pesmi, med njimi tudi „Hej Slovani“ od vseh nazočih stoje, kar je vse jako navduševalo.

Gospodom Hrvatom se mora hvala izreči, da so oni sè svojo nazočnostjo mnogo pripomogli k občni navdušenosti in da so s tem pokazali, da tudi oni cenijo slovenskega Petrarka, našega Prešerna. Živijo!

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Pomiloščenje.) Z debelimi pa kervavimi čerkami je zapisano v bukve pravične zgodovine, kaj in koliko so terpeli vredniki federalističnih časnikov ob času, ko je ključ avstrijske države v roci imel od nemških in ponemčenih birokratov in centralistov kakor mesija naše cesarvine in pervak vseh liberalistev sila grozno pohvaljeni in v zvezde kovani Schmerling! Veliko let znašajo ti dnevi, ki so jih ubogi vredniki po ječah obsedeli, tisoč in tisoč goldinarjev štejejo denarji, ki so jih ti siromaki plačevali. Zraven pa so še prišli ob vse politične pravice, niso smeli nikamor voliti pa tudi od nikogar nikamor voljeni biti: Bili so ti obsojenci živi pa politično mrtvi!

In veste zakaj da?

Ker so pisali in delali ravno zoper to Schmerlingovo politiko, ki nas je pripravila ob dve lepi deželi, ki nam je natvezla strašno butaro visokih davkov in plačil, ki nas je pogreznila v dolgove na milijarde, ki nam je odpodila vse stare prijatelje in zaveznike, in ki je slednjič na Českem pri Kraljevem Gradcu tako sramoten konec storila! Zoper to birokratično, centralistično, le na videz svobodno in ustavno, veliko bolj nemško kakor avstrijsko politiko so pisali in delali vredniki federalističnih časnikov, pa za to svojo prešernost in prederznost toliko terpeli.

Grof Belcredi je to sprevidel in je koj precej perve dni svojega ministerskega delovanja presvitlemu cesarju priporočil, naj se obsojeni vredniki pomilostijo. Prišla je leta 1865 amnestija ali pomiloščenje — pa le za nekatere obsojence. Zatorej je minister Belcredi to reč spet vnovič sprožil in 8. januarja 1867 je presvitli cesar poslal pravosodnemu ministru Komersu najvišje ročno pismo, v katerem popolnoma pomilostuje vse tiste može, ki so v kakej tiskarnej pravdi ali obsojeni ali zapleteni bili; tako so pomiloščeni, da jim tiskarna pravda ne sme več škodovati na nobeno stran. To pomiloščenje je popolnoma za vse tiskarne pregreške takraj Litave.

Slava presvitlemu cesarju! slava grofu Belcrediju! doni danes iz tisoč in tisoč hvaležnih serc pa ne samo iz serc dotičnih pomilostencev, timveč iz serc celega slovenskega naroda, ki je spet dobil nazaj ravno tiste može, ki so zanj delali pa tudi zavoljo njega terpeli. Hvaležni Slovani tega ne bojo, pa tudi ne smejo pozabiti! Pokazali bojo svojo hvaležnost ravno zdaj s tem, da

bojo pri novih volitvah ali za nje glasovali in jih volili za svoje poslance ali pa vsaj njih nasvete poslušali in volili za svoje deželne poslance take može, ktere jim oni priporočajo.

Iz celovške okolice. (Še nekaj za Grabštanjčane.) Nek gospod je v „Slovenecu“ nemškutarskim Grabštanjčanom pregovoril kaj prijazno, pametno in resnično besedo. Naj jim tudi jaz nekaj na ušesa povem. Prosili ste za nemško šolo, da bi se vaši otroci tudi zdaj, kakor nekaj, ko so šole nemške bile, ničesar ne naučili! Prosite rajši za kaj bolj pametnega in potrebnega. Gospod pri vaših sosesčinih zadevah je že več kot 12 let nek doslužen vojščak in tudi še ni narejen za nobeno leto po postavi zapovedani občinski račun! Čudo, čudo, da to nikomur na misel ne pride, posebno ker davki in priklade tako od dne do dne naraščajo, za denar pa tako terda hodi. To naj bi vaš pisar, kteremu nemška šola najbolj pri srcu leži, vsaj enkrat premislil in svojo dolžnost zastra račun poravnal. Skrajni čas je že in ni se čuditi, da se že od tožbe sliši. — Drugo, kar Vam na serce pokladam, je to, da si izvolite za župana takega moža, ki na svojih nogah stoji in svoje pohištvo in gospodarstvo pametno in natančno oskrbljuje. Se ve da so taki može ljudem, kterim je za pravičnost in red le malo mar, tern v peti in ti možiceljni si ob času volitve na vso moč prizadevajo spodriniti jih. Pa ne dajte se takim sleparjem motiti in, kedar pride čas voliti si novega župana, izberite si gosp. Metnica, posestnika Krištofove grajščine. Videli bote, da pojde vse po novem in boljem, — vaš pisar ne bode več vaš gospod!

Iz kanalske doline. (Težave na cesti; nove volitve; naši okinčanci.) Moram vendar le spet za pero prijeti in kaj naznaniti, naj pomaga, kdor kaj premore. Vožnja po naši velikej cesti je za voznike kaj mudivna in sitna. V Pontablu zgubi skoraj vsak voznik pol dneva. Preden opravi in poravna vse dolžnosti pri obeh stražah in mutah — na naši in na laškej strani — in preden stražniki vse premečljejo in prestaknejo, mine vselej nekaj ur. Vemo, da smo dolžni dajati muto, komur muta, pa colnino, komur colnina gre, pa vendar bi toliko prenapetih sitnost ne bilo treba. Tako je nekdo na vozu imel 10 srajc za nekega učenca v Celovcu; dalje so bile na vozu ene hlače in par velikih rokavic. Vse te reči je pošteno sam napovedal in plačila so mu naložili okoli 20 gld. v srebru. Pustil je to robo, ki je vsa vkup komaj toliko vredna in še zdaj v Pontabli na muti leži. Nek gospod je imel pri sebi za svoje otroke škaticlo polno sladkarij. Ta je moral plačati 10 gld. srb., pa ga je zgrabila jeza, da je škaticlo butil ob tla in mlademu svetu priložnost dal, za sladkarije se puliti in pipati po tleh. To so čudne sitnosti; ob novem letu, tako se je vsaj pravilo, bode se nekaj obrnilo na boljše, pa do zdaj vse je še pri starem. — Tudi pri nas smo se jeli pogovarjati o volitvah; znano je, da so naši Kanalcanci in Spodnjeziljani leta 1863 volili gospoda profesorja E. v Celovcu, pa vendar so padli proti Nemcem in Podklosterčanom, ki so volili svojega predstojnika, c. k. uradnika Homana. Zdaj se nekteri mislijo spet potegniti za gospoda v Celovcu, ki se je v deželnem zboru tako možko in neprestrašeno poganjal za pravice slovenskega in nemškega ljudstva. Drugi pa spet to v glavi nosijo, da bi se ne volilo, timveč pri komisiji v zapisnik djala prošnja, naj se volilni okraj pripravi, kolikor je mogoče po narodnostih in da za volilne može pot ne bode tako daleč in težaven do volilnega kraja. Naj pa se stori to ali uno, naj se vsi volilni može med seboj pogovoré in delajo složno. — Ni dolgo, kar so naši gospodje, ki so bili od cesarja poslavljani in okinčani, vsi bili v Celovcu, da so se pri dež. vladi za-

hvalili. Pa ti in še več drugih je to zaslužilo, kajti delali so in terpeli sila veliko. Med njimi sta tudi dva verla Slovenca in župana g. And. Grum in And. Elsbacher. —

Iz Haloz. R. B. (Nove ustavne razmere). Zlati žarki rumenega solnca novoletnega še niso se kopali drugokrat v bistrih rekah ameriških, kar se je spet prikazal na motnem obzorji avstrijske cesarjevine nov patent, ki ga imenujejo časnikarji januarski patent. Pomilovanja vredna Avstrija, ali da bolje rečem, avstrijski bivalci, patent na patent, manifest na manifest, pa vse to ne zvrta ran in ne zboljša političnih razmer raznih avstrijskih narodov. Prekoredno se bojimo, da tudi najnovejši priroj ne shodi po sreči. Bože daj, da je votel naš strah! Ker so mnogobrojni zbori in zboriči razpuščeni, bila bi sedaj doba, ako je vladi res mar za blagost raznih avstrijskih narodov, Avstrijo na novo vrediti, ter ustrojiti več zborov po željah in koristi posamnih narodov v primernih skupinah, ne ponavljati volitev po nepravilni in neveljavni sestavi Schmerlingovi. Sedaj bi bil čas sklicati slovenske veljake narodne k pogovoru, kateri dobro znajoči narod, njegove potrebe in razmere bi zložili volitvenik za vse Slovence, po katerem bi se zbor sklical za slovensko skupino. Toda sedaj je žalibog zgodba inaci dovršena. Prvi namen rečenega priroja je ta, da se pridobi občni zastop takraj Litave, ne prizanessi niti Dalmatinskemu, ki je bitna sestavina trojedne kraljevine; ta zastop ima nalogo posvetovati se o ustavnem vprašanji in menda o pogajanji z Madjarji. Nikdo ne želi iskrenješe, nego mi, da se po odpravljanih vseh ovirah narodi med seboj poravnajo, ter v kratkem postane Avstrija močna ter vsi narodi v nji zadovoljni in srečni, toda pomisliti je, da ogrski zbor se pogovarja in pogaja vsled svojega državnega prava o neskladnih točkah s cesarjem; kaki pa so politički in ustavni nazori raznih narodov, kažejo na tanko njihova javna glasila, bodi si zbori ali pa samostalni časniki. Vlada tedaj lahko vé in morala bi vedeti misli njihove o ustavnih in državnih razmerah. Strah nas tudi obleta, da se iz tega izrednega zastopa ne bi razmotal in porodil dvalistični ozi državni zbor, in ravno to nam daje toliko več vzroka, da studimo tak zastop. — Drugo, kar nam nikakor ne ugaja in ne more nikomur ugajati razve nemškemu narodu v Avstriji, je to, da bode se (pred doteklo prvo volitveno dobo) spet volilo po februarjem volitveniku, kateri, kakor je znano in dokazano, je nam štirskim Slovincem jako nepravilčen oziroma na dačnost in število ljudstva, pa tudi nikjer na Slovenskem ne odgovarja pravičnosti; isti volitvenik črtijo Čehi, ne grlijo ga Poljaci, zavrgel ga je zagrebški in peštanski zbor. Kako bi se mogel pogajati ogrski zbor s zastopom, ki je sestavljen na podlagi volitvenega reda, katerega ni Madjarji ni Hrvatje ne priznavajo? Tedaj ni za nje pravnoveljavni. Kaj opravimo mi zatirani Slovenci v graškem zboru, bodi si, da dobimo samo značajne narodne zastopnike? Ničesar, bodemo li hodili do sodnjega dne beračit to, kar nas ide po Bogu in pravici, zastonj je kvar za toliko prebrisane glave, da se ondi mučijo brez uspeha tračeti zlatičas. Bi li vladi resnično mar bilo za pravo in pravično ustavnost, za blagost vseh avstrijskih državljanov, ona bi gotovo bila ljubljenceka edinega nemškega hegemonstva zavrgši predložila konči v poslednjem zasedanji zborujočim zastopom za ustavno obravnavo vsem narodom pravični volitveni črtež in tako po zakonskem poti potrjen volitvenik imela za merilo volitev prihodnje zborne dobe. Vodi vlada, da, kar se stavi na piravo t. j. nepravilčno podlago, ne more imeti nikdar povoljnega uspeha. Dokler se Avstrija ne vredi federalistično t. j. po skupinah vsem narodom pravičnih, vsaka poskušnja je nov in drag zablod!

Iz Gradca. — i. (Besede.) Predpretekli četrtek je napravilo tukajšnje česko pevsko društvo pevsko zabavo v Seyffovej dvorani. Pevalo se je pod izvrstnim vodstvom g. Vesely-ta kaj lepo, in dvojje šaljivih deklamacij obudilo je obilno smeha med poslušalci. Zabava je bila prav zanimiva in ostala bode vsem gostom, katerih se je nabralo čez 100, v prijetnem spominu. Veselo je to, da se česko društvo tukaj v nemškem Gradcu tako krepko drži; žalostno pa tudi, da Jugoslovani, katerih je toliko število v Gradcu, razun vrlega dijaškega društva Slovenije, nima nobenega društva! Svest sem si, da bi čitavnica v Gradcu izvrstno napredovala; treba je samo začetka! — V januarju napravi česko društvo še eno večo besedo, 13. februarja pa „Slovenija“ veliko besedo, ktera bode brez dvombe prav sijajna, ker si je že lanska pridobila v vseh krogih jako dobro ime.

Iz Gradca. — i. (Nektera premisljevanja o pravem času.) Pravili so časniki pred nekimi tedni, da je grof Belcredi rekel baronu Tinti-ju, da se bodo čez tri tedne vsi avstrijski narodi radovali. Ako je g. grof to zares rekel in mislil morda na ces. patent od 2. januarja, vkanil se je jako; kajti kakor se kaže, ni nobena stranka posebno vesela tega čina. Da imajo federalisti najmanj vzroka, veseliti se ga, je gotovo. Izvanredni državni zbor kakor ga sklicuje ta patent, ni nič drugega kakor Schmerlingov ozi državni zbor, kojega nasprotniki so bili federalisti vedno. On se voli po ravno istem volilnem redu, Slovanom tako krivičnem, kakor ovi, in za zavernico ima tudi on gosposko zbornico, sestavljeno iz tistih mož, ki so bili vedno protivniki vsakega napredka. Gotovo torej Slovani ne morejo imeti posebnega zaupanja do takega zbora; in če bi oni šli vanj, storili bi to le iz oportunitete, ki je v politiki jako važen faktor in ki se ne sme nikdar prezirati. Da bi pa zaradi tega zapustili svoje stališče nasproti februarjemu patentu, to pa gotovo ne gre! Nasproti temu patentu se pa avstrijski Nemci vedejo kakor razvajeni otroci, kateri se koj skujajo, kakor hitro jim ne gre vse po volji. Da so namere sedanje vlade skoz in skoz dvalistične, ni dvomiti; gotovo torej tudi v izvanrednem državnem zboru ni iskala federalistične večine. Če bi jo bila hotla, odpravila bi bila krivični Schmerlingov volilni red, in pustila voliti po novem volilnem redu, po katerem bi gotovo federalisti imeli večino.

Kakšne vzroke imajo torej Nemci, da se tako zelo upirajo proti sklicanemu zboru. Oni se drže februarnega patenta kakor kloščiči kože. Ker pa sedanji izvanredni zbor ni sklican po februarjem patentu, ker se tedaj ne imenuje „ozi državni zbor“ in tako ni „der Reichsrath, wie er ist,“ tedaj jim ni nikakor všeč. Oni hočejo edino veljavni politični faktor v Avstriji biti; jezi jih torej, da vlada ni bila tako pogumna sklicati „ozi državni zbor“, ker so ga ovrgli vsi Slovani, ter takó pokazala, da se vendar le ne upa prezirati slovanskih narodov. Celó to jim ni všeč, da bode imel ta zbor pravico govoriti tudi o ustavnih rečéh, ker o tem nič ne stoji v februarjem patentu. Zdi se mi, da le-ti ravno tako ravnajo, kakor razposajeno dete, ki noče vzeti zlata zato, ker mu prej dvajsetice nistem hotel dati!

Nemški poslanci českega zbora so neki že sklenili, da ne pojdejo v državni zbor. Skorej me spominja ta sklep na lisico, ki je djala, ko ni mogla grozdja doseči, da ni še zrelo! Tudi štajerski nemški poslanci neki ne pojdejo v Beč, in morda bodo tudi drugi nemški zbori posnemali ta sklep. Da bi zaradi tega Avstrija razpadla, se ni bati; da se bodo Nemci vpekli, če mislijo doseči s pasivno opozicijo to, kar so dosegli Madjari, je pa bolj verjetno.

Iz Ljubljane. ž. (Korajža velja, — volimo narodne možé!) Kdo ne ve, da smo

mi Slovani do današnjega dneva vedno pohlevni v raznem djanju bili! Hočemo li to dobro lastnost tudi za vso prihodnost si prihraniti? Ali zmernost je vendar tudi za to lastnost imeniten in važen princip in ako je zdaj priložnost, da jo pokažemo pri volitvah in posebno potlej v državnem zboru, dozdeva se mi, da bode ravno s tem mogoče, da vsemu svetu tudi dokažemo, kaj hočemo. — Dvomit pa nočem, da se ne bodo pri sedanjih volitvah možje izbrali, kateri imajo še kaj druge skrbi kakor: „sich für alle Fälle möglich zu machen t. j. da v vsaki razmeri živi ostanejo“; možjé, kateri v našem času osebo samó za sredstvo v službi naroda imajo; kateri delajo za narodno bitje, velikanski in edini pogoj splošne sreče prihodnjega človečanstva. — Pa nadjam se tudi, da ti izvoljeni možje ne bodo tako pohlevne duše, da jim kak ministersk „Händedruck“ brž vso pamet zavrti, kakor se neki rado zgodi. Nadjam se, da bodo naši možje pri vsaki priložnosti tudi povedali da smo mi na Slovenskem doma in da nam je naravna zveza z našimi brati Hrvati. Nadjam se, da bodo bistro in svitlo dokazovali, da nas še ne bode konec, in da nočemo drugači poginiti kakor po kaki „Massenvertilgung“. Tudi mi smo bili v Arkadiji rojeni in smo radovedni, ali bodo letos Blagotinščekovci hotli priznavati to, da jim hoče Slovan resničen in iskren prijatelj ostati, ako se le oni kaj — od nas naučiti hočejo?

Iz Kobarida, 7. januarja — (Dva srebrena križca) sta odločena dvema prostakoma naše občinske straže v priznanje njunega zaslužnja ob času zadnje vojske. To je lepo, to je čast za celo občinsko stražo! Glejte verli mladenči, kako se vam celó svitli cesar hvaležnega skazuje za vašo neustrašljivo hrabrost! Bodite torej tudi prihodnjič hrabri junaki zoper vsako silo zunanjih sovražnikov! Neustrašljivo branite svojo domovino!

Pri tej priložnosti moram še to povedati, da se je ob času izbiranja za občinsko stražo ta in uni potožil, da se mu krivica godi. Ta je rekel: Jaz imam že brata pri vojaštvu in moram še stražar biti, med tem ko drugi niti pri vojaštvu niti pri občinski straži nikogar nimajo. Uni je pa rekel: Jaz sem ubožec, živim od zaslužka svojih rok; kako bom živel, če rokodelstvo pustim pa na stražo hodim? Naj grejo drugi, ki imajo že v hramih živeža dovolj za več mesecev; njim je treba varhov — stražarjev, meni nima sovražnik nič vzeti! — Ali so te potožbice imele resnično podlogo, ne morem soditi, želim pa, naj bi se kolikor mogoče vsem pravica godila, ker pravica dela zadovoljnost, v zadovoljnosti pa biva serčnost in moč.

Še eno imam omeniti. Dunajski časniki nam oznanjujejo novo postavo zastran vojaštva ter pravijo, da se bode — po dovoljenju državnega zbora — tudi črna vojska vpeljala. Ali bo državni zbor — če ga le kdaj vetrovi vkup znesejo! — dovolil črno vojsko vpeljati, ne vem; to pa vem, da bi taka vpeljava ljudstvo spet dražila.

Že ob času poslednje vojske, ko je bil počil glas, da mislijo namesto občinske straže črno vojsko napraviti, slišalo se je tako le modrovanje: Kaj bo pomagala črna vojska? Ako dobro izurjeni vojaki ne morejo sovražnika ustaviti, ali mu bo mar truma okornežev ubranila, da ne pride v deželo? In ako vojaki nimajo časa dovolj in prilike, da bi se dobro izurili v orožju, ali ga bodo mar imeli tisti, katerim je skerb za polje, živino in družino? Kdo bo dajal družinam živeža in obleke, ako jim vojska pobere pridne očete? — Neoženjene mladenčice si vzemite, ako vam jih ni dovolj en milijon, vzemite si jih za dva ali tri, saj najbolj čvrsta je mlada kri! — Zatorej gre tudi mnogo prevdariti in pretuhtati, preden se ta postava vpelje, da ne bo spet brez glave storjena in — skažena!

Ptuje dežele.

Rusija. Spet se razlega žalostni glas „finis Poloniae“, ker vlada je sklenila popolnoma združiti Poljsko z Ruskim. Konkordat je odpravljen, kat. cerkve se zapirajo, duhovniki preganjajo, ljudstvu se sili grška vera, poljski jezik mora ruskemu mesto odstopiti, posestva se delé ruskim vojakom itd. Če se res vse to zgodi, bodo Poljci le še v Sibiriji najti! Žalostna jim majka!

Turčija. Ravno kar se je bil svet zamislil v Beustov program, po katerem naj bi se Turčija ohranila, zraven pa tudi kristjanom vstreglo (kako? tega nam pa žalibog ni povedati), naznanil se je že drug, po katerem naj bi Turki obdržali le Rumelijo in Albanijo; okoli in nekatere druge pokrajine naj bi pripadle Grkom; Bosna bi se dala avstrijskemu nadvojvodu, Bolgarija pa ruskemu velikemu knezu, Srbija in Romanija bi pa postale popolnoma neodvisne. — Bog ve, kako se bo, predno se kristjanom pomaga!

Amerika. Zbornica poslancev je sklenila, da se ima Johnson preiskovati in potem tožiti. Slabo znamenje! — Zastran Mehike pa je spet vlada naznanila, da Maksa nikakor ne trpi v Mehiki.

Razne novice.

* (Wie ha't liberal?) Dunajski judovski listi, zlasti „Vorstadtztg.“, hvalisajo zdaj na vso moč bviše državne poslance, kakor Mühlfelda, Šindler-ja, Kuranda itd., kako liberalni da so bili in da so stali kakor en mož za ustavo in svobodo in še več tacihi čenč. — Če to ni smešno, pa ni nič, ne gledé na kolosalno laž, ki so jo storili in tako lahkovernim volilcem pesek v oči vrgli, da bi jih zopet pri volitvi prekanili. Da o drugih molčimo, omenimo samo Šindler-ja, ki je, dokler ni postal notar, tako žalostno rolo igral v Šmerlingovem gledišču blizu Škotskih vrat, da ga je ves Dunaj omiloval, zlasti pa so se časnikarji in volilci za ušesi praskali, da so tako revo v zbor spravili. Kdor tega ne verjame, naj bere časnike od tiste dobe. Zdaj pa ga hočejo po vsej sili za značajnega moža in prvega liberalca narediti, zato ker je potem plašč zasukal in vladi roge kazal. Ali ni to narobe-svet?! — Tudi pri nas se jih je nekaj hlinilo, da bodo delali za narod in njegovo blagostanje, ter tako premotilo volilce in možé, ki so jih priporočali. Kakor hitro pa so bili v zbornici, jim je ali jezik zamrznil ali pa so narod grdili in z Nemci, sovražniki našimi, vlekli. Ker smo ravno te dni v „Telegrafu“ brali, da se na Kranjskem nekaj tacihi breznačajnih pa častilakomnih mož spet priporoča slov. rodoljubom, opominjamo vse lepo, naj kratko in malo nobenega tacega ne poslušajo, da druga zmota hujša ne bo od prve!

* „Triester Ztg.“ ve iz Ljubljane povedati, da so se ondotni Nemci januarskega patenta zelo prestrašili in da osupnjeni zdaj kar drevené in roke križem drzé, kar potrja tudi ljubljanski dopisnik v „Celjovčanki“; tolikanj bolj pa se gibljejo narodnjaci in so že po vseh županijah in farovžih razposlali svojo „ordre de bataille.“ Slovence mora to res veseliti, Nemci in nemškutarji pa so kaj pa da zelo nevoljni. Naj le bodo, nič ne dé!

* Za pravega verozakonskega profesorja na gimnaziji v Varaždinu je izvoljen dr. Marka Lončarić, na gimnaziji v Karlovcu pa o. Ivan Žibrat iz reda sv. Franciška.

*** Iz Ljubljane: Za najboljšo priročno knjigo v rabo slovenskim županom je razpisal deželni odbor kranjski darilo 200 gld. a. v. Rok, do kterega naj se pošiljajo rokopisi, stavljen je do konca meseca aprila.

*** Preteklo nedeljo je imelo tukajšnje društvo za podporo bolnih in obnemoglih trgovskega stanú svojo navadno letno skupščino. To koristno društvo šteje 220 rednih in 10 častnih udov; premoženje znaša 20.830 gld. Tudi za letos se je sklenilo, kakor že več let, napraviti poseben ples, kterega čisti znesek je namenjen blagajnici društveni.

*** Volitve za dež. zbor na Kranjskem so sledeče dni: Za kmečke občine 26. januarja, za mesta in trge in za kupčijsko in obrtniško zbornico 30. januarja, za velike posestnike pa 1. februarja.

* Že smo naznanili pismo vdanosti, spoštovanja in omilovanja, ki so ga na Reki živeči učenci prof. Trdinovi priliki njegove nesreče poslali; danes pa naznanjamo po „Nar. Novinah“ drug tak list, ki mu ga je one dni izročilo 124 na Dunaju, v Gradcu in Zagrebu učečih se mladih Jugoslovancev ali Jugovincev. Glasi se pa tako le: „Dragi učitelj! Kako da še ni nič tudi iz naših prs odjeknilo na glas z obrežja sinjega morja iz bele Reke, kjer so se oglasili v čast in slavo tvojo, junaška duša in učena glava? Že se smo oglasili bili temu glasu po telegrafu, a evo nas, zdaj se bomo tudi po novinah, naj svet zve, kako svoje učitelje, ki so možje, spoštujemo. Vedi, da se Tebe prav pogostoma spominjamo, in kateri smo bili Tvoji učenci, ponosni smo, ker smo v jasnim duhom in veselim očmi prehajali vrt Tvojih naukov polnih lepote, ki je vzhajala iz Tvojega plemenitega srca, vzgojena v bogatem Tvojem duhu; a kateri nismo bili, žal nam je, da nismo bili s prvim svitom naših mladih misli deležni svobodne besede iz svobodne duše Tvoje. Da kje so učiteljska usta, iz kterih bi bil mladini bolje govoril angelj-varh naroda našega, ktera bi jo bila tako hranila in jej s ključem svojega temeljitega in obilnega, čistega in zdravega nauka odpirala hram večne resnice in stalne vere, krone vseh znanosti? Zavolj tega obžalujemo naše mlajše brate, ki v resnici zaslužijo boljše šole, ki Te ne bodo imeli, da bi pod Tvojim vodstvom z željo in ljubeznijo, a ne iz nevolje in prisiljeni šolskim naukom se posvečevali. Bog in duša starim našim rodoljubom, naj mislijo in skrbé, da bode bolje. Ti nam pa živi srečno, da srečne tudi druge storiš!“

* Pa imamo spet enega novega Salomona! No, kaj pa ta in kje je najti? Znani Štajerski „Telegraf“, v katerem Blagotinšekovi ljudje plode svojega uma in sovražstvo do Slovencev začudenemu svetu naznanjajo, donaša v svojem 1. številu iz spodnjega Štajerja dopis o prestrojbi ljudskih šol, ki ga je najmanj 60 let star nemškutar načečkal! Star je ta Salomon, res star, ali za nas vendar nov, pa vse eno tudi njemu velja prislovica: „Das Alter schützt vor Thorheit nicht!“ Ta Salomon živo priporoča, da se mora pred vsem (on ima le Slovence pred očmi!) dobro zemljišče za šole na kmetih pripraviti, t. j. da se vsem tirjatvam, željam in sanjarijam prenapetih, abotnih in nepraktičnih slov. rodoljubov v okom pride; še le potem se bo seme nemške omike s pridom sejati dalo tudi pri slov. kmetu, ki že zdaj v svoji previdnosti (oh kako pohvalno, kušnite mu brž roko!) rajši svoje otroke v nemške šole pošilja, — in kar je take modrosti več. — Zares ne obupali bi še nad boljšo prihodnostjo, ko bi le ta novi Salomon že tako star ne bil! Štajerci, postavite mu spominek!

* Slavni Tegetthof je zdaj menda že v Ameriki, general Gablenz pa se spreha pa po Parizu.

* Pri afrikanskem mestu Algiru je bil 2. t. m. hud potres, ki je veliko skode napravil.

* Angleško vojaško brodovje šteje zdaj 579 večih in manjših ladij ali brodov.

* V Požonu je bil 5. t. m. 23 let star vojaškolovec, ki je bil zavolj večkratnega uhajanja k smrti obsojen, ravno tedaj pomiloščen, ko je z zavezanimi očmi pokleknil, da bi bili puške nanj namerili. Ko se je zavedel, obljubil je za toliko milost hvaležen biti in zanaprej zvesto služiti.

* Ravno kar nam je prišel v roke prvi list goriškega slov. časnika, z imenom „Domovina.“ Po zunanji obliki in tvarini soditi smemo že zdaj reči, da se bode ne le na Primorskem, ampak tudi po vsem Slovenskem bralcem zelo prikupil in gotovo vdomačil. Pisan je tudi v lepi, čisti in lahko razumljivi slovenščini, zato ga tudi srčno priporočamo. Velja za celo leto 2 gld.

* Kupčijski minister Wüllerstorff-Urbair je za pomorskega podvodja (vice-admiral) izvoljen.

* Dvorni kancelár pl. Kušević Samoborski in ban trojedine kraljevine Šokčević sta od Njih veličanstva imenovana generala topništva ad honores.

* Za jugoslovanske vseučilišče se je do zdaj že nabralo 190.000 gld. Zanašamo se, da se bode tudi vlada kaj podvzela ter pomagala ustanoviti tolikaj potrebno in koristno vseučilišče.

* Hrvaški zbor se je na negotov čas odložil, in tako je „Slovenčev“ telegram resnico naznanjal.

* 16. t. m. bode v Celovcu občni zbor koroške kmetijske družbe, ki se ga more in sme vsak udeleževati.

Žitna cena.

v	pšenice		reži		ječmena		ovsa		turšica	
	gld.	k.	gld.	k.	gld.	k.	gld.	k.	gld.	k.
Mariboru	6	44	4	51	—	—	1	80	3	50
Celju	6	64	5	—	3	75	2	22	3	30
Ptujem	6	41	4	10	—	—	1	86	3	40
Ljubljani	7	52	4	60	3	87	2	2	4	6
Kranju	7	22	3	94	—	—	—	—	3	70
Novemestu	6	20	4	5	3	16	1	56	3	50
Gorici	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celovecu	6	8	4	50	3	97	1	84	—	—
Terbižu	7	82	6	—	—	—	2	63	—	—
Varaždinu	6	64	4	32	—	—	—	—	—	—
Zagrebu	4	10	—	—	1	48	1	75	—	—
Sisku	7	—	—	—	—	—	1	80	—	—

Dunajska borsa 10. januarja 1867.

5% metalike	59.25
5% nacional	69.20
1860 derž. posoj.	84.—
Bankine akcije	733.—
Kreditne	158.10
London	131.75
Novi zlati	6 24
Srebro	130.75